Att ge och ta emot ”svåra besked”

Eivor Blomqvist, sekreterare i etikrådet

Jesper har sökt vård efter en längre tids hosta och fått remiss till lungröntgen. Några veckor senare tar han som vanligt cykeln till jobbet och har precis lämnat hemmet när telefonen ringer. Det är hans läkare som berättar att undersökningen dessvärre visar en misstänkt cancerförändring på ena lungan och att det krävs fortsatt utredning. Efteråt kan Jesper inte minnas hur han tog sig till jobbet.

Att ta del av information om livshotande sjukdom är för de flesta chockartat och kan skapa en krissituation som sätter individens normala förmåga att förstå och ta till sig information ur spel. Oavsett hur det går innebär beskedet och den kommande behandlingen att tillvaron förändras, både för patienten själv och för närstående. Erfarenheter och patientklagomål visar ändå att människor ibland får ta emot svåra besked på ett sätt som förstärker oron och ångesten.

Frågan om hur svåra besked ska förmedlas bör utgöra en genomtänkt process i flera steg. Redan i samband med att en undersökning initieras/genomförs behöver patienten få veta när och hur resultaten kommer att förmedlas. Eftersom patienten kan ha svårt att ta till sig all information vid samma tillfälle behövs också fasta rutiner för uppföljande samtal om diagnos och behandling.

Huvudregeln är att svåra besked förmedlas vid ett personligt sammanträffande.

Huvudregeln är att svåra besked förmedlas vid ett personligt sammanträffande. Det behöver göras med respekt, empati och lyhördhet. Informationen ska dessutom vara individuellt anpassad utifrån bland annat ålder, mognad, erfarenhet och språklig bakgrund. Beteckningen ”svåra besked” rymmer en insikt om att det också är en krävande arbetsuppgift för budbäraren. Den läkare som meddelat en diagnos eller ett tråkigt medicinskt besked upplever ofta stark emotionell påfrestning. Personal som ofta möter människor i kris eller har i uppgift att lämna svåra besked behöver därför fortlöpande stöd, utbildning och handledning.

Etikrådet kommer under året att uppdatera befintliga riktlinjer för hur man lämnar svåra besked. Stöd för samtalets innehåll och hur man går tillväga för att lämna svåra besked kommer att ges i en kompletterande rutinbeskrivning.

EIVOR BLOMQVIST, SEKRETERARE I ETIKRÅDET